קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
ראשון

קונטרס

ג׳ דסליחות - תשמ״ט

•

מאת
כבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל שליט״א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

הוצאה שלישית

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים״

770 איסטערן פארקווייי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
הי׳ תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי״ק לכ״ק אדמו״ר שליט״א

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ג' דסליחות* הבעל"ט — הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה לך אמר לבי גו', שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בליל ג' דסליחות ה'תש"כ.

מערכת „אוצר החסידים"

מוצש"ק כ"ג אלול ה'תשמ"ט (תהא שנת משיח טובה),
שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק,
שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין, נ. י.

---

*) ראה סה"מ ה'תש"ה ע' 226.

בס"ד. ליל ג' דסליחות ה'חש"כ

לך אמר לבי בקשו פני גו'[1], ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה[2] פירוש רש"י עה"פ, דבלך שני פירושים. בשבילך בשליחותך ובמקומך. וממשיך בהמאמר, שגם בבקשו פני שני פירושים. שבקשו הוא בקשה ותחינה, ושבקשו הוא בקשה וחיפוש. ומבאר, דשני ענינים אלה (בקשה ותחינה, בקשה וחיפוש) הם בתפלה. דתפלה היא בקשה ותחינה, והבקשה היא שיצליח בעבודתו לחפש ולמצוא דרכי התיקון בכל ענייניו. וזהו מ"ש לך אמר לבי בקשו פני (לבי דוקא), כי שני הענינים דבקשו פני הם בתפלה (כנ"ל), ותפלה היא עבודה שבלב[3]. ומוסיף בהמאמר, דבעבודה שבלב שני ענינים. בתוך הלב ועם הלב. ויש לומר, דשני ענינים אלה הם בהתאם לשני הפירושים (דלעיל) בבקשו פני. דהבקשה ותחינה שבתפלה באה ע"י העבודה בתוך הלב, שבכדי שהבקשה והתחינה שלו תהי' באמת, הוא ע"י שמעורר את לבו, עבודה בהלב עצמו. והחיפוש שבתפלה (איך לתקן כל ענייניו) הוא עבודה עם הלב. היינו, שהעבודה היא (לא בהלב, אלא) בכל ענייניו, אלא שעבודה זו היא ע"י הלב[4].

ב) **ולבאר** זה, מקדים בהמאמר מ"ש[5] ומבשרי אחזה אלוקה, דצריך להבין הרי העיקר הוא הנפש ולמה אומר ומבשרי אחזה. ומבאר, דבראי' ישנם שני אופנים, ראי' שכלית וראי' מוחשית. דראי' שכלית מתייחסת יותר אל הנפש, וראי' מוחשית מתייחסת יותר אל הגוף. וחילוק זה הוא גם בנוגע להדבר הנראה. דבכל דבר יש גוף ונפש. שגם בדברים גשמיים יש הנפש שבהם[6], וגם בדברים רוחניים יש הגוף שבהם. ולכן אומר ומבשרי אחזה אלוקה, כי הכוונה באחזה אלוקה היא לראי' מוחשית באלקות, דישנם ענייני אלקות, כמו השגחה פרטית, שאפשר לראותם במוחש. וממשיך בהמאמר[7] בפירוש הכתוב ומבשרי אחזה אלוקה, דכחות נפש האדם משתלשלות מהספירות שלמעלה[8] כמ"ש[9] נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, ולכן, מכחות נפש האדם אפשר להבין הספירות שלמעלה.

---

1) תהלים כז, ח. — והוא פסוק במזמור „לדוד ה' אורי וישעי" שנוהגים לומר מר"ח אלול עד הו"ר — סידור אדה"ז אחר שיר של יום. ועוד. — נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב ע' קמא הערה 94. ובמאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תקו: שאו' לדוד ה' אורי . . והעיקר הוא בפסוק לך אמר לבי בקשו פני כו'.

2) דליל ג' לפני ערב ר"ה ה'תש"א — נדפס בסה"מ ה'ש"ת ע' 163 ואילך. ה'ש"ת ע' 281 ואילך (ושם הכותרת: ג' דסליחות).

3) תענית ב, א. רמב"ם הל' תפלה בתחלתו. רבינו יונה לאבות פ"א מ"ב.

4) ראה סה"מ תרפ"ח ע' קד, דפירוש עבודה עם הלב הוא כי התפלה צריכה גם לפעול בכל היום במחשבה דיבור ומעשה, וזהו ע"י הלב.

5) איוב יט, כו.

6) שעהיוה"א פ"א, מהאריז"ל. וראה ע"ח שער לט (שער מ"ן ומ"ד) פ"ג. שער נ (שער קיצור אבי"ע).

7) פ"ב.

8) ראה גם תניא רפ"ג.

9) בראשית א, כו.

וממשיך בהמאמר[10] (לאחרי שמבאר באריכות הענין דמבשרי אחזה אלוקה), שבכדי שתהי' התעוררות המדות שבלב, צריכה להיות הכנה לזה. דהגם שהתעוררות המדות שבלב היא ע"י התבוננות, מ"מ, בכדי שאור המוחין יאיר בלבו לעורר את המדות, צריכה להיות הכנה לזה גם מצד הלב. וההכנה לזה היא המרירות שקודם התפילה. דע"י שמתבונן בתכלית ירידת נשמתו למטה שהיא ירידה צורך עלי', שע"י עבודתה בתומ"צ תתעלה למדריגה נעלית יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה, ואיך שהוא מתנהג בפועל, דלא זו בלבד שאינו עוסק בתומ"צ כדבעי (שלכן העלי' דהנשמה שע"י הירידה אינה בשלימות), הנה ע"י מעשיו הבלתי רצויים הוא מוריד את נשמתו למטה עוד יותר, ובפרט כשמתבונן בהמשל דהאוחז ראשו של מלך כו'[11], יבוא למרירות גדולה. וע"י מרירות זו נעשה החרישה בקרקע לבבו, שנעשה מוכן להתעוררות (ע"י התבוננות) אמיתית במדות שבלב.

וממשיך בהמאמר[10], דכ"ז הוא גם בכל ימות השנה, ובפרט בחודש אלול שהוא זמן התגלות י"ג מדות הרחמים[12], והגילוי די"ג מדות הרחמים דחודש אלול הוא לכל, גם להרחוקים ביותר. וכהמשל דמלך בשדה[13] שאז רשאים ויכולים[14] כל מי שרוצה להקביל פניו (ולמסור לו את בקשותיהם), והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם. [ויש להוסיף, דהגם שהביאור (בהמאמר) בהמעלה דחודש אלול בא בהמשך לענין המרירות, דכיון שבאלול הוא הגילוי די"ג מדות הרחמים גם להרחוקים לכן הוא זמן מסוגל ביותר לעשות חרישה בקרקע לבבו ע"י המרירות, הגילוי די"ג מדות הרחמים שבאלול צריך להוסיף גם בענין השמחה. דמכיון שבאלול מראה המלך פנים שוחקות לכולם, ה"ז צריך לעורר (כמים הפנים לפנים[15]) תוספות שמחה בעבודת המלך]. ומסיים בהמאמר, דהפירוש לך אמר לבי בשבילך ובשליחותך, הוא, שהלב הוא בשבילו ית' להשלים רצונו ית' לעשות את המטה דירה לו ית', והפירוש לך אמר לבי במקומך הוא ענין נקודת היהדות שישנה בכאו"א מישראל שמקושרת בהעצמות.

ג) **ולהבין** הביאור בשני הפירושים בלך אמר לבי, והשייכות שלהם להענינים המבוארים בהמאמר [הענין דמבשרי אחזה אלוקה, ושבכדי שתהי' התעוררות מדות שבלב צריכה להיות הכנה לזה, וכו'] יש להקדים מ"ש הה"מ[16] בשם

---

10) פ"ד.

11) תניא ספכ"ד.

12) לקו"ת פ' ראה ד"ה אני לדודי הא' ס"א (לב, א). וראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ס"ע תכב ואילך, ובהנסמן שם בהערה ד"ה הנזכר בספרי הקבלה.

13) לקו"ת שם (לב, ב).

14) בלקו"ת שם "רשאין". ובהמאמר מוסיף "רשאים ויכולים".

15) משלי כז, יט.

16) או"ת להה"מ (הוצאת קה"ת) ז, ב (בהוצאת קה"ת ה'תש"מ ואילך — סי' יח). ועיין ג"כ שם ז, סע"א (סי' יז). הובא ג"כ בצוואת הריב"ש (הוצאת קה"ת) סי' עה (יב, א-ב). הובא ונתבאר באוה"ת נח כרך יג תריד, א. וראה ג"כ אגה"ק המפורסמת דהבעש"ט שנדפסה בריש ספר כתר שם טוב. ועיין ג"כ בהנעתק בס' בעש"ט עה"ת ח"א פ' נח עמוד התפלה בהערה לאות טו.

הבעש"ט שבכל תיבה[17] מתיבות התפלה ישנם ג' בחינות, עולמות נשמות ואלקות. ועפ"ז יש לומר גם בנוגע לבקשו פני, שהעבודה דבקשו פני היא בתפלה, שהיא בג' בחינות אלו. דבתיבת פני (שבפסוק זה), ג' פירושים. דלפירוש רש"י בלך אמר לבי, שהלב אומר בשליחותו או במקומו של הקב"ה, פני קאי על פניו ית', פנימיות דאלקות. ואדמו"ר הזקן מפרש[18], דזה שהלב אומר בקשו פני קאי על הפנימיות שלו, פנימיות הלב, הפנימיות דנשמות. ועוד פירוש בבקשו פני[19], שפני קאי על אצילות, כי ד' המדריגות פנים ואחור ימין ושמאל הם ד' העולמות אבי"ע [אחור — עשי', שמאל — יצירה, ימין — בריאה, ופנים — אצילות], פנימיות העולמות.

ד) **והנה** בהענין דפני, בכל אחת מג' בחינות אלה, יש ב' מדריגות, בכללות. פנימיות שיש לה שייכות להחיצוניות, ופנימיות ממש שמובדלת מהחיצוניות. דבענין העולמות הוא אצילות ולמעלה מאצילות. וכמ"ש הצ"צ[20] בפירוש הכתוב בקשו פני את פניך הוי' אבקש, דבקשו פני הוא להמשיך החכמה, אצילות, ואת פניך הוי' אבקש הוא להמשיך הפנים של הוי', האורות דאריך ועתיק. דהחילוק בין אצילות ולמעלה מאצילות הוא, דאצילות הוא בכלל ד' העולמות אלא שהוא ה"פנים" שלהם, פנימיות ששייך לחיצוניות, ולמעלה מאצילות הוא למעלה מעולמות, פנימיות שמובדל מחיצוניות. ועד"ז הוא בפנימיות הלב, פנים דהנשמות, שיש בו דוגמת ב' מדריגות אלה. וכמבואר בלקו"ת ד"ה כי תצא למלחמה על אויביך[21], דבפנימיות הלב יש שתי מדריגות, הארת נקודת הלב ועצמות נקודת הלב. דשתי המדריגות הם מאצילות [דזהו החילוק שבין חיצוניות הלב לפנימיות הלב, שחיצוניות הלב הוא מבי"ע ופנימיות הלב הוא מאצילות. וזהו מה שחיצוניות הלב הוא ע"פ טעם ודעת ופנימיות הלב הוא למעלה מטעם ודעת, כי בבריאה הו"ע ההשגה, אימא מקננא בכורסיא[22], ואצילות בכלל הוא חכמה, דאמיתית ענין החכמה הוא למעלה מהשכל], אלא שהארת נקודת הלב היא מאצילות שבפנימיות בי"ע ועצמות נקודת הלב היא מאצילות עצמו. וכמו שלמעלה, בחינת האצילות שבבי"ע היא רק הארת האצילות, עד"ז הוא בנשמת האדם, שבחינה זו היא רק הארת נקודת הלב. ונמצא, שהארת נקודת הלב הוא מה שמאיר מפנימיות הלב לחיצוניות הלב (ע"ד הארת האצילות בבי"ע), ועצמות נקודת הלב הוא הפנימיות כמו שהוא במקומו.

---

17) כ"ה באוה"ת שם. ובאו"ת וצוואת הריב"ש שם „בכל אות".

18) לקו"ת נצבים מד, ב ואילך. וראה גם לקו"ת תצא (המובא לקמן בפנים) לו, ב. וראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תפט. שם ע' תצב. תקו.

19) אוה"ת לתהלים (יהל אור) עה"פ (כז, ח) אות א' (ע' קד), ע"פ רמ"ז לזח"ג צג, ב.

20) אוה"ת שם.

21) תצא לו, א. וראה ג"כ מאמרי אדהאמ"צ שם.

22) תיקו"ז ת"י (כג, א). עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ג. שער מב (שער דרושי (כללות) אבי"ע) פי"ג. תניא פל"ט (נב, א).

ועד"ז הוא גם בהפנימיות דאלקות, שיש בו דוגמת ב' מדריגות הנ"ל. ויובן זה ע"פ מ"ש בתניא[23] בענין ב' השמות הוי' ואלקים, דאלקים הוא חיצוניות והוי' הוא פנימיות. [ויש לקשר זה עם המבואר בלקו"ת שם[24], דהאהבה שבחיצוניות הלב באה ע"י ההתבוננות באור הממלא, והאהבה (רעו"ד שלמעלה מטו"ד) שבפנימיות הלב נמשכת מאור הסובב, כי הוי' ואלקים הם (בד"כ) סובב וממלא[25]. ולכן, אור הממלא (אלקים), חיצוניות[26], הוא שרש להאהבה דחיצוניות הלב, ואור הסובב (הוי'), פנימיות, הוא שרש להאהבה דפנימיות הלב]. ועפ"ז יש לומר, דפירוש פניך הוי' הוא העצם דהוי' שלמעלה מהתלבשות באלקים. דזה שהוי' (בכלל) הוא פנימיות, הוא גם לאחרי שמתלבש באלקים. ופניך הוי' הוא העצם דהוי' שלמעלה מהתלבשות באלקים.

ה) **ויש** לומר דבחינת פניך הוי', הפנימיות דהוי', הוא למעלה גם מהוי' שלמעלה מהתלבשות באלקים. [וע"ד המבואר במק"א[27] בפירוש הכתוב[28] ואמת הוי' לעולם, דגם שם הוי' שלמעלה מהתלבשות באלקים הוא הוי' (סתם), ואמת הוי' (האמיתית דהוי') הוא עצמות אוא"ס שלמעלה משם הוי', למעלה גם מהוי' שלמעלה מהתלבשות באלקים]. ויובן זה ע"פ הידוע[29] דהפנימיות של כל דבר הוא הדבר עצמו, וזה שהוא מקור לאיזה ענין אחר, הוא החיצוניות שלו. ועפ"ז יש לבאר החילוק בין שתי הדרגות בהפנימיות שלמעלה (הוי' ואוא"ס שלמעלה מהוי'), דהוי' הוא לשון מהווה[30], אלא שההתהוות שמשם הוי' היא באופן דבדרך ממילא. וכידוע[31] דההתהוות שמשם אלקים היא בדרך התלבשות (בראשית ברא אלקים[32]), וההתהוות משם הוי' היא באופן דבדרך ממילא (יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו[33]). ולכן, בכללות, שם הוי' הוא פנימיות, כי זה שההתהוות ממנו היא באופן דבדרך ממילא, מורה על זה שהוא מופלא מענין ההתהוות[34] (ואינו מקור ממש). אבל בפרטיות, זה

---

23) אגה"ת פ"ד (צד, א).

24) לה, ד.

25) ראה לקמן הערה 46.

26) ראה לקו"ת נצבים מד, ג, שההתבוננות בגדולתו ית' שממנה באה האהבה דחיצוניות הלב היא בבחי' „אחרי הוי".

27) המשך תרס"ו ע' רכד.

28) תהלים קיז, ב.

29) ראה סה"מ עת"ר ע' ו ואילך. ולהעיר גם מאגה"ק סי"ט (קכח, א) „אחוריים שבספירות הן מדריגות החיצונות כו' שיוכלו לירד ולהתפשט למטה".

30) שעהיוה"א רפ"ד. וראה גם זח"ג רנז, סע"ב (ברע"מ). פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט.

31) המשך תרס"ו שם. סה"מ תרע"ח ע' שפ. קונטרסים ח"א קצג, ב ואילך.

32) בראשית א, א.

33) תהלים קמח, ה.

34) סה"מ קונטרסים שם קצד, רע"א. וראה גם לקו"ת שה"ש יד, ג: צוה ונבראו ממילא, שאין להם ערך ויחוס כלל אליו ית'.

שמשם הוי' נעשה ההתהוות, הוא מפני שהוא מקור להתהוות[35], ולכן, עיקר ענין הפנימיות הוא בעצמות אוא"ס שלמעלה מהוי'.

ועפ"ז יש לומר שעד"ז הוא בשתי המדריגות דפנימיות הלב, דזה שהארת נקודת הלב אינה בבחינת פנימיות כ"כ כהפנימיות דעצמות נקודת הלב הוא גם כמו שהיא בעצמותה, לפני שהיא מאירה בחיצוניות הלב[36]. דמזה שממנה נמשך להאיר בחיצוניות הלב, מוכח, שאינה אמיתית ענין הפנימיות. ואמיתית ענין הפנימיות הוא בעצמות נקודת הלב שהיא מובדלת מחיצוניות הלב. וע"ד שנת"ל בענין פניך הוי', שהוא למעלה גם מהוי' שלמעלה מהתלבשות באלקים.

ו) **ויש** להוסיף ביאור בהשייכות דשתי הדרגות שבפנימיות הלב (הארת נקודת הלב ועצמות נקודת הלב) לשתי הדרגות בהפנימיות שלמעלה (הוי' ואוא"ס שלמעלה מהוי'), ע"פ המבואר בלקו"ת שם בפירוש הכתוב כי תצא למלחמה על אויביך, דכי תצא למלחמה קאי על מלחמת נפש האלקית עם נפש הבהמית[37], דמלחמה זו היא בכחות הנשמה המלובשים בגוף (שכל ומדות), משא"כ פנימיות הלב (הארת נקודת הלב) הוא על אויביך, למעלה מאויביך, שאין להאויב שליטה ואחיזה שם. וע"י הגילוי דהארת נקודת הלב, על אויביך, עי"ז ושבית שביו[38], שנהפך הרע לטוב. אלא שהפיכת הרע לטוב שע"י גילוי הארת נקודת הלב הוא רק בהלבושים מחשבה דיבור ומעשה, ובכדי להפוך המדות מרע לטוב הוא ע"י גילוי עצמות נקודת הלב[39]. וזהו וראית בשבי' אשת יפת תואר[40], אשת יפת תואר היא הנשמה המלובשת

---

35) המשך תרס"ו שבהערה 27. ולהעיר ממ"ש "אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם", דלכאורה, מכיון שבמאמר זה עצמו הלשון הוא "נברא העולם", נברא בדרך ממילא (כמבואר בארוכה בלקו"ת שבהערה הקודמת), מהו החידוש בזה שהבריאה אינה פועלת שינוי בו ית"ש? והביאור בזה, כי גם פעולה הבאה בדרך ממילא מורה שהדבר שממנו באה הפעולה הוא בגדר מקור להפעולה (שלכן באה ממנו פעולה זו דוקא), דפעולה שבאה מ"מקור" (גם כשהיא באופן דבדרך ממילא) עושה שינוי (בדקות עכ"פ) בו, ובזה מחדש "אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא העולם" בשוה ממש. והטעם על זה הוא, כי הבריאה (גם הבריאה באופן דבדרך ממילא) היא רק מבחינת שמו, הארה בלבד (לקו"ת שה"ש ח, א. ובכ"מ).

36) להעיר, שבנוגע להארת נקודת הלב מבואר בלקו"ת (תצא לה, ד) ששרשה הוא מאור הסובב, ובנוגע לעצמות נקודת הלב מבואר שם (לו, ב) ששרשה הוא בבחינת "פניך הוי'" שנמשך ע"י תומ"צ. ומזה משמע שהחילוק שבין שתי הבחינות הוא גם בעצם מהותם.

37) לקו"ת שם לה, ג.

38) תצא כא, י.

39) לקו"ת שם לו, א.

40) תצא כא, יא.

---

*) בתניא ספ"כ (כה, סע"ב ואילך), דפירוש "אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם" הוא, שהבריאה אינה פועלת "שום שינוי **באחדותו** ית'". אבל בלקו"ת אמור (לא, ג), שאינו **נתפס** בזה. וכ"מ בלקו"ת שה"ש ח, א. ובכ"מ. וראה לקמן הערה 49.

בגוף, ובכדי להוציא אותה [את עצמותה ומהותה, היינו השכל והמדות שלה] מהשבי', הוא ע"י גילוי עצמות נקודת הלב[41].

ויש לומר, דזה שבנוגע להפיכת הלבושים (שע"י גילוי הארת נקודת הלב) כתיב ושבית שביו, ובנוגע להפיכת המדות (שע"י גילוי עצמות נקודת הלב) כתיב וראית בשבי' וגו', הוא, כי לגבי הארת נקודת הלב ישנו מנגד. וזהו שבנוגע לדרגא זו כתיב על אויביך, כי לגבי הארת נקודת הלב ישנו מציאות האויב, אלא שהוא באופן דעל אויביך, למעלה מאויביך, שאין להאויב שליטה ואחיזה. ולכן, הוצאת הענינים דקדושה (מחשבה דיבור ומעשה דהנשמה) מהשבי', שע"י גילוי הארת נקודת הלב, היא באופן של פעולה, ושבית שביו [אלא שהפעולה אינה באופן דמלחמה, כי לגבי דרגא זו אין להאויב שליטה]. משא"כ עצמות נקודת הלב הוא [ע"ד] בחינת היחידה[42] שאין כנגדה לעומת זה, בבואה דבבואה לית להו[43]. ולכן הביטול דלעו"ז שע"י גילוי עצמות נקודת הלב הוא (לא שע"י גילוי עצמות נקודת הלב נעשה ביטול הלעו"ז, כי אם) שע"י גילוי זה, אין מקום מלכתחילה להמציאות דלעו"ז[44]. וזהו וראית בשבי' אשת יפת תואר, דכאשר ישנו הגילוי דעצמות נקודת הלב, אזי הדרגא דהנשמה (אשת יפת תואר) שהיתה תחלה בשבי', מתגלית מעצמה, וראית (ואין צריך להוציא אותה מהשבי').

ועד"ז הוא למעלה, דבשם אלקים אפשר להיות (ע"י ריבוי צמצומים) יניקה לחיצונים, ועד לאלקים אחרים[45]. וע"פ המבואר בכ"מ[46] דשם אלקים הוא לא רק המגן ונרתק שמעלים ומסתיר על האור דשם הוי', אלא שגם האור דשם הוי' כמו שנמשך ומתצמצם ע"י שם אלקים להיות מקור לנבראים, שבכללות הוא אור הממלא, נקרא אלקים, יש לומר שעד"ז הוא באור הממלא. דמכיון שההתהוות משם אלקים (אור הממלא) היא בדרך התלבשות, הנבראים שמתהווים ממנו הם תופסים מקום, והביטול שלהם הוא רק ביטול היש[47], ולכן אפשר להשתלשל מזה ישות ממש[48], ועד להישות דע"ז (אלקים אחרים). ובכדי שלא יהי' נתינת מקום לישות ולעו"ז, הוא דוקא ע"י הגילוי דשם הוי' (אור הסובב), שההתהוות ממנו היא באופן דבדרך ממילא, והנבראים אינם תופסים מקום לגבי', ביטול במציאות[47]. וע"פ המבואר לעיל (סעיף ה) שגם שם הוי' הוא מקור להתהוות, בהכרח שגם לגבי שם

---

41) לקו"ת שם לו, ב.

42) כן משמע מהמשך הענינים בלקו"ת שם לו, ד ואילך.

43) יבמות קכב, א. וש"נ. לקו"ת שם לז, ג. וראה גם שם לו, ג. מאמרי אדהאמ"צ שם ס"ע תקמב ואילך.

44) ראה עד"ז ד"ה פדה בשלום ה'תשל"ט סוף ס"ה (לעיל ע' כח).

45) סהמ"צ להצ"צ מצות מילה פ"ג (ו, ב). ובכ"מ.

46) המשך תרס"ו ע' רכב. ובכ"מ. וראה גם סהמ"צ להצ"צ (סב, א), דהוי' הוא סובב ואלקים ממלא.

47) המשך תרס"ו וסה"מ תרע"ח שבהערה 31.

48) להעיר מקונטרס עץ החיים פ"ז, שבהעבודה דיחו"ת, להיותה רק ביטול היש, "בנקל הוא שיפול ממדריגתו ח"ו ויהי' יש גמור".

הוי' יש איזה תפיסת מקום להנבראים[49], ואמיתית הביטול הוא דוקא לגבי עצמות אוא"ס שלמעלה מהוי' שאינו בגדר מקור לעולמות. ועפ"ז יש לומר שבכדי לשלול בתכלית שלא תהי' נתינת מקום לישות, הוא דוקא ע"י הגילוי דעצמות אוא"ס שלמעלה מהוי'. וזהו מ"ש[50] לא יהי' לך אלקים אחרים על פני, שבכדי שלא יהי' שום נתינת מקום לאלקים אחרים הוא ע"י על פני, דאמיתית הענין דפני הוא עצמות אוא"ס שלמעלה מהוי'.

ז) **ויש** לומר, דשני הפירושים בלך אמר לבי בקשו פני (שלך הוא בשבילך ובשליחותך, ושלך הוא במקומך) וגם שני הפירושים (בהמאמר) בבקשו (בקשה ותחינה, בקשה וחיפוש), הם בהתאם לשתי הדרגות בפני. דבהפנימיות דשם הוי' (שהוא בחי' פנימיות לגבי שם אלקים), שדוגמתו באדם הוא הארת נקודת הלב, פירוש לך הוא בשבילך ובשליחותך. היינו שהלב הוא שלוחו של הקב"ה, דענינו של שליח הוא ששולחים אותו לעשות איזה דבר. והשליחות שבדרגא זו שבפנימיות הלב הוא להאיר בחיצוניות הלב כדי לנצח המלחמה עם הנפש הבהמית, דעיקר הנצחון (שע"י גילוי דרגא זו) הוא בהלבושים מחשבה דיבור ומעשה, אלא שבכדי שהמחשבה דיבור ומעשה יהיו בשלימות הוא ע"י המדות שבלב[51], עבודה עם הלב. ועפ"ז פירוש בקשו פני הוא בקשה וחיפוש, לחפש בכל ענייניו שיהיו בהתאם לבחי' פני (פני הוי'). ובהפנימיות דאוא"ס שלמעלה מהוי', שדוגמתו באדם היא עצמות נקודת הלב, פירוש לך הוא במקומך, וכמובא לעיל (סוף סעיף ב) מהמאמר שהוא נקודת היהדות שבכל אחד מישראל שמקושרת בהעצמות (במקומך). דבדרגא זו אין שייך ענין השליחות, כי נקודת היהדות אינה אמצעי לענין אחר (מילוי השליחות), והתכלית הוא בה עצמה[52]. והעבודה בנוגע לדרגא זו היא — עבודה בהלב עצמו, שיהי' בגילוי, דפנימיות הלב כמו שהוא מצד עצמו הוא בהעלם[53], והעבודה בו היא לעורר אותו שיהי' בגילוי. ועפ"ז פירוש בקשו פני הוא בקשה ותחינה, דבקשה ותחינה היא (כהלשון בהמאמר) בהתעוררות גדולה.

---

49) ראה גם ד"ה שובה ישראל ה'תשמ"א (לעיל ע' טו). ולהעיר מתניא רפ"כ (נעתק לעיל ע' רפה בשוה"ג להערה 35) דפירוש „אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם" הוא, שהעולמות אינם פועלים שינוי באחדותו ית'. דמזה מוכח, שגם עולמות שנבראו באופן דבדרך ממילא („נברא העולם") יש להם תפיסת מקום, ולכן צריך לחדש שהעולמות אינם פועלים שינוי באחדותו ית'.

ועפ"ז יש לבאר זה ש„בנוסחא הישנה הי' כתוב אתה הוא עד שלא בראת ועתה הוא הנוסחא עד שלא נברא" (לקו"ת שה"ש יד, ג) — כי בדורות הראשונים הי' מקום לקס"ד שישנה גם מציאות ממש, והי' צריך לשלול קס"ד זה. אבל לאחרי שנתגלתה תורת הקבלה, שזה הי' גם הקדמה לגילוי תורת החסידות שבה מודגש ענין אחדותו ית' — בנוגע למציאות ממש, אין מקום לקס"ד כזה, וזה שצריך לשלול הוא שלא ישנו אפילו „מציאות" שבתכלית הדקות, „אתה הוא עד שלא נברא כו' אתה הוא משנברא כו'".

50) יתרו כ, ג.

51) ראה תניא רפ"ד „ובלעדה אין להן קיום אמיתי". ובפרט בנדו"ד — נצחון המלחמה, דהנצחון הוא כשמקבץ ענייני הנשמה שנתפזרו בהלבושים (לקו"ת תצא לו, א), שזהו ע"י עקירת הרצון (שם לז, א).

52) ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 817.

53) ראה לקו"ת שה"ש ה, ג־ד. וראה גם תניא פי"ט (כה, א).

ח) **והנה** מבואר במק"א[54], שבהעלי' דהנשמה שע"י ירידתה למטה, שני ענינים. שע"י שגם בהיותה מלובשת בגוף ונה"ב היא עובדת את ה', מתגלה תוקף ההתקשרות שלה עם הקב"ה, שגם ההעלם וההסתר דהגוף ונה"ב אינו יכול לעשות גרעון בההתקשרות שלה. ושע"י עבודתה למטה נעשה ענין חדש, הבירור והזיכוך דהגוף ונה"ב וחלקו בעולם. וכיון שענין זה (הבירור והזיכוך דהגוף וכו') הוא התחדשות (ולא גילוי ההעלם), הוא נעלה יותר מגילוי תוקף ההתקשרות דהנשמה. וע"פ הידוע[55] שבירור וזיכוך הגוף ונה"ב (שבשביל זה ירדה הנשמה למטה[56]) הוא דוקא ע"י אהבה ויראה שבהתגלות הלב, חיצוניות הלב, יש לומר, שיש יתרון בהשליחות דהארת נקודת הלב לחיצוניות הלב, על העבודה דגילוי נקודת היהדות.

ט) **ויש** לומר, דזהו שמבאר בהמאמר מ"ש מבשרי אחזה אלוקה, מבשרי דוקא, שהכוונה בזה היא לראי' מוחשית (באלקות) שמתייחסת להגוף, כי תכלית הכוונה דירידת הנשמה למטה הוא (לא שעניני הנשמה יהיו בגילוי בהיותה מלובשת בגוף, כי אם) שהגוף יראה אלקות. [ולהעיר שיש עוד פירוש במבשרי אחזה אלוקה, שבהבשר עצמו רואים את האלקות שבו. וכתורת אדמו"ר הזקן[57] עה"פ מבשרי אחזה אלוקה שצריך שייערין דעם בשר אז מי זאל דערזעהען גענטליכקייט. דמזה שאומר שצריך שייערין דעם בשר (הסרת הדברים המכסים) מובן שעי"ז רואים האלקות שבהבשר עצמו. וכמובן גם ממאמר אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע[58] עה"פ מבשרי אחזה אלוקה, קוק ניט וואס ער איז א גולם, דעם גולם האט מהוה גיווען עצמות א"ס ב"ה, דהוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט[59]. ויש לומר, דזה שבהמאמר מבאר דפירוש מבשרי אחזה אלוקה הוא ראי' מוחשית, אף שראיית האלקות בהבשר עצמו הוא לכאורה ענין נעלה יותר (ובפרט לפירוש אדמו"ר נ"ע שקאי על כח העצמות שבהגוף), הוא, כי ראיית האלקות שבהבשר (כח העצמות שבו) היא ראי' שכלית שמתייחסת להנפש, ותכלית הכוונה דירידת הנשמה למטה הוא שהגוף יראה אלקות].

יו"ד) **והנה** ידוע[60], דכמו שירידת הנשמה למטה היא לצורך עלי', כמו"כ הוא גם בנוגע לירידת האור האלקי להוות ולהחיות את הנבראים, שהיא ירידה צורך עלי'. ועפ"ז יש לומר, שע"י ששם הוי' יורד ומתלבש בשם אלקים (בכדי להוות ולהחיות את הנבראים), נעשה עלי' בהאור, למעלה יותר מכמו שהוא בשרשו

---

54) סה"מ מלוקט ח"ב ע' ע. שם ע' שכ.
55) סה"מ עת"ר ע' יד. הי"ש ע' 32.
56) תניא פל"ז (מח, ב).
57) לקו"ד כרך ב שלד, א. ספר השיחות תרצ"ז ע' 171.
58) לקו"ד שם שלו, א. ספר השיחות שם ע' 173.
59) אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).
60) סה"מ תרפ"ח ע' קנ (וראה שם ע' קמח ואילך כמה ענינים בירידת האור).

באוא"ס שלמעלה מהוי'[61]. והעלי' היא, שנעשה[62] בו ענין חדש[63] — גילוי אלקות בעוה"ז הגשמי. וכמובא לעיל (סעיף ב) מהמאמר, דישנם ענייני אלקות, כמו השגחה פרטית, שהם בגילוי ממש, עד שאפשר לראותם במוחש. ויש לומר, דזהו מ"ש בהמאמר דזה שראי' מוחשית מתייחסת להגוף הוא הן בנוגע להאדם הרואה והן בנוגע להדבר הנראה, שהיתרון בהפנימיות השייכת לחיצוניות וירידתה בחיצוניות הוא הן בנוגע להאדם, שהגוף רואה אלקות (כנ"ל סעיף ט), והן בנוגע להאור שלמעלה, שהגילוי שלו הוא בעוה"ז הגשמי.

יא) **והנה** עד"ז הוא בעבודת האדם, שע"י ירידת המוחין [העליון שבאדם[64], דטבע המוחין הוא עלי' למעלה] בהמדות [התחתון שבאדם[64], דטבע המדות הוא ירידה למטה], נעשה עלי' בהמוחין. ועיקר העלי' הוא לא זה שאור השכל מאיר גם בלב, אלא שעי"ז נעשה ענין חדש — התעוררות המדות. ויש לומר, שזהו הטעם על זה שבכדי שתהי' התעוררות המדות שבלב צריכה להיות הכנה גם מצד הלב, כי עיקר החידוש שבהתעוררות המדות הוא כשההתעוררות היא (גם) מצד ענין המדות.

ויש לומר, שעד"ז הוא בנוגע למלך בשדה (אלול), דהגם שזוהי ירידה לגבי כמו שהוא בהיכל מלכותו (ר"ה ויוהכ"פ), דבהיותו בהיכל מלכותו הוא בכתר מלכות ולבושי מלכות משא"כ בהיותו בשדה, הנה ע"ז נעשה עלי' כביכול בהמלך[65], כי ע"י ירידתו לשדה נעשה ענין חדש, שגם הרחוקים ביותר באים להקביל את פניו. אלא שאעפ"כ, מכיון שבענין הגילויים, זה שנמצא בשדה הוא ירידה לגבי כמו שהוא בהיכל מלכותו, צריכה להיות העבודה בשדה באופן דללכת (אח"כ) אחרי המלך להיכל מלכותו[66], וכמ"ש בהמאמר[67] שהעבודה דאלול היא הקדמה להעבודה דר"ה ויוהכ"פ. וזהו גם הקשר דשני הפירושים[68] בלך אמר לבי בקשו פני, שהעבודה דלך אמר לבי להפירוש שלך הוא בשבילך בשליחותך, להשלים רצונו ית' לעשות את המטה דירה לו ית', צריכה להיות באופן שעי"ז יגיעו להפירוש שלך הוא במקומך, גילוי נקודת היהדות שמקושרת בהעצמות.

יב) **וממשיך** בהמאמר (בסיום וחותם המאמר), שע"י התעוררות נקודת הלב נעשה כלי טהורה לקבל השפע ברכה על כל השנה. ויש לומר,

---

61) ע"ד שנת"ל ס"ח בהדרגות דנשמה.
62) נוסף להעלי' שע"ז נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים ע"י עבודת האדם.
63) ראה לעיל ס"ח.
64) להעיר מזה שארז"ל (ב"ר פ"ח, יא. ועוד) שהאדם נברא מן העליונים ומן התחתונים. וראה בארוכה סה"מ מלוקט ח"ב ע' רמד.
65) ראה עד"ז לקו"ש ח"ד ע' 1344.
66) ראה בארוכה לקו"ש שם.
67) בסופו — סה"מ ה'ש"ת ע' 167.
68) כמו כל הפירושים שבפסוק אחד ששייכים זה לזה, כידוע הרא' לזה מ"שעטנז" (נדה סא, ב) — ראה לקו"ש ח"ג ע' 782.

שבזה ישנם ב' המעלות, המעלה דלך בשליחותך והמעלה דלך במקומך. דכאשר המשכת השפע היא ע"פ סדר ההשתלשלות, מעיינים בדינו אם הוא ראוי לזה, וישנם מקטריגים שמקטרגים ואומרים שאינו ראוי לזה. ויש לומר, דענין זה הוא גם כשההמשכה היא משם הוי' (כיון שגם שם הוי' הוא מקור להתהוות, כנ"ל סעיף ה), כמ"ש[69] ויבואו בני האלקים להתייצב על הוי'. וזה שנמשך שפע ברכה (בריבוי מופלג) הוא לפי שע"י גילוי עצמות נקודת הלב ההמשכה היא מאוא"ס שלמעלה מהוי', ואין שייך שם הקטרוג דבני האלקים (וכנ"ל סוף סעיף ו בפירוש הכתוב לא יהי' לך אלקים אחרים על פני), ויתירה מזו, שאין שם גם המדידות וההגבלות דשם אלקים (דקדושה), ולכן השפע שנמשך משם הוא בריבוי מופלג. וזה שהמשכת השפע הוא בענינים גשמיים, ומכ"ש זה שהמשכת השפע הוא לא רק מצד למעלה אלא (כנ"ל מהמאמר) שהאדם נעשה כלי מתאימה לקבל השפע, הוא לפי שע"י העבודה בהארת נקודת הלב וחיצוניות הלב לעשות את המטה דירה לו ית', נרגש מעלת הגשמיות (כנ"ל סעיף י בענין מבשרי אחזה אלוקה) ומעלתן של ישראל העושים את הדירה.

ומכיון שבהעבודה דאלול ישנם שני הענינים, שהעבודה (עצמה) היא בשדה ובאופן דללכת אחרי המלך להיכל מלכותו (כנ"ל סעיף יא), לכן, גם בהמשכת השפע שני הענינים, שנמשך רב טוב (במלופם[70]) שלמעלה ממדידה והגבלה, וזה בא בטוב הנראה והנגלה (גם) בענינים הגשמיים, לשנה טובה ומתוקה, בבני חיי ומזוני כפשוטם, ובכולם — רויחי.

---

69) איוב ב, א.

70) ראה לקו"ת שה"ש י, ד.